

Odchyty ptáků na Červenohorském sedle v letech 2012–2013

*Bird mist-netting at Červenohorské sedlo in 2012–2013*Martin Vavřík ¹⁾, František Zicha ²⁾¹⁾ 788 16 Sobotín 54; vavrik.martin@seznam.cz²⁾ Správa Průhonického parku, Zámek 1, 252 43 Průhonice; frantisekzicha@email.cz**Vavřík M. & Zicha F.** 2013: Odchyty ptáků na Červenohorském sedle v letech 2012–2013. / *Bird mist-netting at Červenohorské sedlo in 2012–2013*. Zprávy MOS 71: 48–54.

V letech 2012–2013 pokračovaly denní i noční odchyty na lokalitě Červenohorské sedlo v Jeseníkách. V obou letech se dohromady chytalo 144 dní a 144 nocí. Standardně bylo chytáno do 153 metrů denních a 3 × 18 metrů nočních sítí; noční odchyty probíhaly s využitím 2kW reflektoru. Během těchto dvou let bylo kroužkováno 24 155 ptáků 100 druhů. Nejpočetnějšími druhy byly červenka obecná (*Erithacus rubecula*), králíček obecný (*Regulus regulus*), sýkora koňadra (*Parus major*), pěvuška modrá (*Prunella modularis*) a drozd zpěvný (*Turdus philomelos*). Specializace na vybrané druhy v určitých obdobích tahu přinesla zvýšené počty kroužkovaných jedinců mimo jiné u sluky lesní (*Scolopax rusticola*) (165 ex.), křepelky polní (*Coturnix coturnix*) (403 ex.), skřivana polního (*Alauda arvensis*) (364 ex.), rákosníka zpěvného (*Acrocephalus palustris*) (112 ex.), bělořita sedého (*Oenanthe oenanthe*) (79 ex.), slavíka tmavého (*Luscinia luscinia*) (21 ex.), rehka zahradního (*Phoenicurus phoenicurus*) (565 ex.) a špačka obecného (*Sturnus vulgaris*) (317 ex.). Kroužkováno bylo několik vzácných zatoulanců: sedmihlásek malý (*Iduna caligata*) (první výskyt v ČR), budníček temný (*Phylloscopus fuscatus*) (první výskyt v ČR), budníček zlatohlavý (*Phylloscopus proregulus*), budníček pruhohlavý (*Phylloscopus inornatus*) (6 ex.) a linduška rudokrká (*Anthus cervinus*).

Day and night mist-netting during autumn migration was carried out at Červenohorské sedlo in the Jeseníky Mts. (1013 m asl) also 2012 and 2013 years. Altogether, 144 day-nettings and 144 night-nettings were completed. Usually, 153 m of nets were used during the day, and 3x18m at night, when lighting with 2kW lamp was also used. In both years, 24,155 specimens from 100 species were ringed. The most numerous species were European Robin (Erithacus rubecula), Goldcrest (Regulus regulus), Great Tit (Parus major), Dunnock (Prunella modularis) and Song Thrush (Turdus philomelos). The specialization on different species (using also MP3 player) caused higher numbers for more of them, i.e. Woodcock (Scolopax rusticola) (165), Common Quail (Coturnix coturnix) (403), Eurasian Skylark (Alauda arvensis) (364), Marsh Warbler (Acrocephalus palustris) (112), Northern Wheatear (Oenanthe oenanthe) (79), Thrush Nightingale (Luscinia luscinia) (21), Common Redstart (Phoenicurus phoenicurus) (565) and Common Starling (Sturnus vulgaris) (317 specimens). Several rare migrants were caught (Yellow-browed Warbler (Phylloscopus inornatus) 6 ex, Pallas's Warbler (Phylloscopus proregulus), Red-throated Pipit (Anthus cervinus)). Two species caught here are new for the Czech Republic – Booted Warbler (Iduna caligata) and Dusky Warbler (Phylloscopus fuscatus).

Keywords: bird ringing, migration routes, methods of catching

Úvod

V roce 2010 začaly probíhat na Červenohorském sedle na hřebeni Hrubého Jeseníku (1013 m n. m.) pravidelné podzimní odchyty ptáků; informace o průběhu prvních dvou sezón odchytu byly ve Zprávách MOS publikovány o rok později (Vavřík & Zicha 2011). Odchyty se podařilo v plánovaném

období srpen až listopad zajistit i v následujících dvou letech, v tomto článku přinášíme výsledky za tyto roky. Rádi bychom od tohoto čísla vytvořili tradici pravidelných výročních zpráv, informujících o dosažených výsledcích. Blížší údaje najdete na webových stránkách <http://fkco.cz/chs>.

METODIKA ODCHYTŮ

Popis lokality i metodika jsou blíže shrnuty v předchozím článku (VAVŘÍK & ZICHA 2011). Také v letech 2012–2013 probíhaly odchyty ve dvou samostatně organizovaných režimech – nočním a denním. Základem nočního odchytu zůstala soustava tří 18metrových sítí na pěvce, umístěných na sjezdovce za 2 kW reflektorem. Tyto sítě byly v létě doplněny soustavou čtyř 12metrových sítí k odchytu křepelek, které ve druhé fázi tahu vystřídaly 3–4 sítě s 50mm oky pro odchyt sluk. Tyto sítě byly umístěny v nižší části sjezdovky a v uměle udržovaném průseku vedle sjezdovek. Pro denní odchyt pěvců byly využívány tradiční průseky v porostech a sítě v rozvolněných částech porostů. Standardní sestava pro denní odchyt sestává z jedné 9-metrové, šesti 12-metrových a čtyř 18-metrových sítí – dohromady se jedná o 153 metrů denních sítí. V letní fázi odchytu do poloviny srpna, kdy tah ještě neprobíhá, jsou obvykle využívány čtyři průseky a 54 metrů sítí.

Při nočních i denních odchycích jsou intenzivně využívány mp3 přehrávače, obvykle v počtu 3–4 kusů, s různými hlasy případně směsí hlasů několika druhů. Před začátkem hlavního tahu zajišťuje obsluhu sítí jediný kroužkovatel (4–5 denních sítí, 1 noční síť), v hlavní sezóně se podle intenzity tahu na obsluhu sítí podílejí 2–4 kroužkovatelé a pomocníci, při očekávání silného tahu i více. Při obzvláště intenzivním tahu ptáků je odchyt omezen stažením sítí (ve dne), případně vypnutím reflektoru (v noci). Obzvláště je kladen důraz na zamezení odchytu velkého počtu sýkor koňader a modřinek v období od konce září. Pokud sýkory v tomto období táhnou ve větších počtech přes odchytová stanoviště, sítě jsou automaticky staženy.

VÝSLEDKY

V roce 2012 probíhaly odchyty od 13. 7. do 17. 11. Celkem bylo provedeno 72 denních a 74 nočních odchytů, při kterých bylo okroužkováno 14 096 ptáků 87 druhů. V roce 2013 probíhaly odchyty od 9. 7. do 3. 11. Celkem bylo provedeno 72 denních a 70 nočních odchytů, při kterých bylo okroužkováno 10 059 ptáků 89 druhů. Celkem

tak bylo za dobu konání akce (2010–2013) během 239 denních a 236 nočních odchytů kroužkováno 39 632 ptáků 112 druhů (Tab. 1).

Nejčastěji kroužkovanými druhy byly v roce 2012 červenka obecná (4617 ex.), sýkora koňadra (1949 ex.), králíček obecný (1941 ex.), pěvuška modrá (670 ex.) a sýkora uhelníček (513 ex.), v roce 2013 červenka obecná (3615 ex.), králíček obecný (1238 ex.), pěvuška modrá (850 ex.), sýkora koňadra (583 ex.) a lejsek černohlavý (411 ex.).

Tab. 1 / Tab 1: Počty okroužkovaných ptáků / Number of ringed birds.

Druh / Species	2012	2013	Celkem / Total (2010–2013)
Volavka popelavá <i>Ardea cinerea</i>	-	-	1
Kachna divoká <i>Anas platyrhynchos</i>	-	-	1
Čírka obecná <i>Anas crecca</i>	-	-	3
Krahujec obecný <i>Accipiter nisus</i>	7	8	21
Jestřáb lesní <i>Accipiter gentilis</i>	1	-	1
Moták pochop <i>Circus aeruginosus</i>	-	2	2
Křepelka polní <i>Coturnix coturnix</i>	298	105	574
Slípka zelenonohá <i>Gallinula chloropus</i>	-	3	5
Chrástal kropenatý <i>Porzana porzana</i>	-	1	1
Chrástal malý <i>Porzana parva</i>	-	1	1
Chrástal vodní <i>Rallus aquaticus</i>	-	1	1
Chrástal polní <i>Crex crex</i>	-	-	1
Pisik obecný <i>Actitis hypoleucos</i>	2	-	7
Bekasina otavní <i>Gallinago gallinago</i>	1	6	8
Slučka malá <i>Limnocyptes minimus</i>	-	-	2
Sluka lesní <i>Scolopax rusticola</i>	74	91	234

Druh / Species	2012	2013	Celkem / Total (2010–2013)
Kukačka obecná <i>Cuculus canorus</i>	-	-	1
Puštík obecný <i>Strix aluco</i>	1	1	5
Sýc rousný <i>Aegolius funereus</i>	6	3	12
Kalous ušatý <i>Asio otus</i>	40	45	111
Kalous pustovka <i>Asio flammeus</i>	3	4	8
Kulíšek nejmenší <i>Glaucidium passerinum</i>	1	-	2
Lelek lesní <i>Caprimulgus europaeus</i>	5	5	21
Ledňáček říční <i>Alcedo atthis</i>	-	-	1
Datel černý <i>Dryocopus martius</i>	-	1	3
Strakapoud velký <i>Dendrocopos major</i>	-	1	10
Krutihlav obecný <i>Jynx torquilla</i>	11	9	31
Skřivan polní <i>Alauda arvensis</i>	199	165	612
Skřivan lesní <i>Lullula arborea</i>	2	2	11
Vlaštovka obecná <i>Hirundo rustica</i>	1	-	1
Jiříčka obecná <i>Delichon urbicum</i>	2	-	2
Konipas bílý <i>Motacilla alba</i>	5	1	10
Konipas luční <i>Motacilla flava</i>	3	3	7
Konipas horský <i>Motacilla cinerea</i>	1	4	5
Linduška lesní <i>Anthus trivialis</i>	226	90	403
Linduška luční <i>Anthus pratensis</i>	40	38	177
Linduška rudokrká <i>Anthus cervinus</i>	-	1	1
Linduška horská <i>Anthus spinoletta</i>	-	1	2
Střízlík obecný <i>Troglodytes troglodytes</i>	74	81	321
Pěvuška modrá <i>Prunella modularis</i>	670	850	2143

Druh / Species	2012	2013	Celkem / Total (2010–2013)
Ťuhýk obecný <i>Lanius collurio</i>	31	29	88
Ťuhýk šedý <i>Lanius excubitor</i>	-	-	1
Špaček obecný <i>Sturnus vulgaris</i>	81	306	472
Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>	2	-	4
Ořešník kropaťatý <i>Nucifraga caryocatactes</i>	-	1	1
Rákosník obecný <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	34	24	110
Rákosník proužkovaný <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	149	93	311
Rákosník zpěvný <i>Acrocephalus palustris</i>	59	53	121
Rákosník velký <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	3	3	7
Cvrčilka říční <i>Locustella fluviatilis</i>	7	2	14
Cvrčilka zelená <i>Locustella naevia</i>	124	43	243
Cvrčilka slavičková <i>Locustella luscinioides</i>	1	1	3
Sedmíhlásek hajní <i>Hippolais icterina</i>	16	5	37
Sedmíhlásek malý <i>Iduna caligata</i>	-	1	1
Pěnice černohlavá <i>Sylvia atricapilla</i>	242	262	764
Pěnice slavičková <i>Sylvia borin</i>	218	108	789
Pěnice hnědokřídla <i>Sylvia communis</i>	77	38	162
Pěnice pokřovní <i>Sylvia curruca</i>	31	10	73
Pěnice vlašská <i>Sylvia nisoria</i>	1	-	1
Budníček menší <i>Phylloscopus collybita</i>	77	131	322
Budníček větší <i>Phylloscopus trochilus</i>	146	156	644
Budníček lesní <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	11	4	51
Budníček zlatohlavý <i>Phylloscopus proregulus</i>	-	1	2
Budníček pruhohlavý <i>Phylloscopus inornatus</i>	1	5	7

Druh / Species	2012	2013	Celkem / Total (2010–2013)
Budníček temný <i>Phylloscopus fuscatus</i>	-	1	1
Králíček obecný <i>Regulus regulus</i>	1941	1238	3907
Králíček ohnivý <i>Regulus ignicapilla</i>	53	48	199
Lejsek černohlavý <i>Ficedula hypoleuca</i>	198	411	1275
Lejsek malý <i>Ficedula parva</i>	1	1	3
Lejsek šedý <i>Muscicapa striata</i>	5	23	51
Slavík obecný <i>Luscinia megarhynchos</i>	3	4	8
Slavík tmavý <i>Luscinia luscinia</i>	8	13	28
Slavík modráček <i>Luscinia svecica</i>	9	9	24
Červenka obecná <i>Erithacus rubecula</i>	4617	3615	14724
Rehek zahradní <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	320	245	718
Rehek domácí <i>Phoenicurus ochruros</i>	93	128	375
Bělořit šedý <i>Oenanthe oenanthe</i>	50	29	99
Bramborníček černohlavý <i>Saxicola torquata</i>	3	3	10
Bramborníček hnědý <i>Saxicola rubetra</i>	23	13	52
Kos černý <i>Turdus merula</i>	120	184	532
Kos horský <i>Turdus torquatus</i>	-	-	5
Drozd zpěvný <i>Turdus philomelos</i>	401	294	1050
Drozd kvičala <i>Turdus pilaris</i>	12	16	69
Drozd brávník <i>Turdus viscivorus</i>	-	-	1
Drozd cvrčala <i>Turdus iliacus</i>	18	7	48
Sýkora koňadra <i>Parus major</i>	1949	583	4278
Sýkora modřínka <i>Cyanistes caeruleus</i>	309	132	622
Sýkora babka <i>Poecile palustris</i>	4	-	6

Druh / Species	2012	2013	Celkem / Total (2010–2013)
Sýkora lužní <i>Poecile montana</i>	8	1	13
Sýkora uhelníček <i>Periparus ater</i>	513	26	805
Sýkora parukářka <i>Lophophanes cristatus</i>	5	1	8
Mlynařík dlouhoočasný <i>Aegithalos caudatus</i>	14	1	38
Brhlík lesní <i>Sitta europaea</i>	6	-	8
Šoupálek dlouhoprstý <i>Certhia familiaris</i>	19	2	37
Vrabec polní <i>Passer montanus</i>	1	-	2
Pěnkava obecná <i>Fringilla coelebs</i>	208	88	768
Pěnkava jíkavec <i>Fringilla montifringilla</i>	64	29	269
Dlask tlustožobý <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	20	4	42
Hýl rudý <i>Carpodacus erythrinus</i>	2	2	4
Hýl obecný <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	21	21	222
Zvonohlík zahradní <i>Serinus serinus</i>	6	7	22
Stehlík obecný <i>Carduelis carduelis</i>	14	5	59
Zvonek zelený <i>Carduelis chloris</i>	5	2	32
Konopka obecná <i>Carduelis cannabina</i>	2	1	6
Čížek lesní <i>Carduelis spinus</i>	34	46	128
Čečetka tmavá <i>Carduelis cabaret</i>	1	1	3
Čečetka zimní <i>Carduelis flammea</i>	-	7	10
Křivka obecná <i>Loxia curvirostra</i>	-	-	2
Strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>	14	12	38
Strnad bělohlavý <i>Emberiza leucocephalos</i>	-	-	1
Strnad rákosní <i>Emberiza schoeniclus</i>	10	7	35
Strnad zahradní <i>Emberiza hortulana</i>	2	1	4

VÝSLEDKY SPECIALIZACE

Jednou ze specialit sedla je výrazný podzimní tah sluk lesních. V roce 2012 bylo kroužkováno 74 sluk, v roce 2013 pak dokonce 91 sluk. To činí Červenohorské sedlo zdaleka nejvýznamnější lokalitou kroužkování tohoto druhu – jen do roku 2012 představovaly sluky tady kroužkované 39% sluk označených na našem území od roku 1934! Přestože nad sedlem protahují i další druhy bahňáků, kroužkovány byly už jen bekasiny otavní (jedna v roce 2012 a šest v roce 2013).

Také při odchycích pěvců se v jednotlivých částech tahu zaměřujeme na vybrané druhy. V červenci probíhá průzkum načasování a průběhu tahu rákosníka zpěvného; v roce 2010 nebyl chycen žádný a v roce 2011 pouze 9 ex. Od roku 2012 jsme posunuli noční odchyt do července a začali využívat přehrávku hlasu z aparatury dvě hodiny před rozedněním. Podařilo se tak zachytit už červencový nástup a vrchol tahu tohoto druhu a získat první data, která budou později zpracována; v roce 2012 bylo kroužkováno 59 ex. a v roce 2013 dalších 53 ex. Z hrabavých ptáků jsme se zaměřovali na letní odchyt křepelek polních; v roce 2012 bylo kroužkováno rekordních 298 ptáků, rok 2013 byl všeobecně na výskyt tohoto druhu slabší, kroužkováno bylo jen 105 ptáků.

Od srpna se při nočním odchytu zaměřujeme na zachycení tahu bělořitů šedých a slaviček, nahrávky hlasu jsou využívány po celou noc, před rozedněním jsou posíleny aparaturou u dříve roztažených denních sítí. Díky tomu se podařilo v letech 2012–13 kroužkovat dalších 79 bělořitů (v letech 2010–11 pouze 20 ex.) a lépe zachytit nástup, vrchol a dozínání jejich tahu. K ještě větším úspěchům akce patří odhalení časnějšího tahu slaviček tmavých v roce 2013. V letech 2010–11 bylo kroužkováno dohromady 7 ex., v roce 2012 díky pravidelné přehrávce hlasu 8 ex. V roce 2013 byli první dva ptáci chyceni v noci 7./8.8. a dalších pět (!) v noci 8./9.8. Do poloviny září bylo kroužkováno celkem 13 slaviček tmavých, od začátku akce tedy 28 ptáků! Soustředění na slavičky přineslo také zajímavé odchyt slaviček obecných – zatímco v letech 2010–11 byl kroužkován jediný pták, v roce 2012 to byli tři a v roce 2013 další čtyři ptáci. Tak jako v případě rákos-

níka zpěvného se ukazuje, že přes hřebeny severních pohoří probíhá u nás výrazný tah těchto druhů.

Po ustoupení hlavního tahu slaviček se naše pozornost soustředila nejprve na rehky zahradní, kteří patří v zářijových nocích mezi nejpočetněji táhnoucí ptáky (např. v noci 18./19. 9. 2012 bylo odchyceno 108 ex.). Zatímco v letech 2010–11 jsme kroužkovali dohromady 153 ex., v roce 2012 to bylo rekordních 320 ex. a v roce 2013 dalších 245 ex.

Během říjnových nočních odchytů jsme se zaměřili (opět s využitím nahrávek hlasů) na odchyt skřivanů polních a špačků obecných. Stejně jako u výše zmíněných druhů, i toto zaměření vedlo k výraznému zvýšení počtu kroužkovaných jedinců. U skřivana polního jsme se specializovanými odchty začali už v roce 2011; oproti roku 2010, kdy jsme kroužkovali jen 44 skřivanů, bylo v letech 2011–2013 postupně kroužkováno 204, 199 a 165 ex. U špačků obecných jsme zaznamenali výrazný noční tah už v prvním roce, po experimentech jsme objevili nejvhodnější nahrávku a především na přelomu října a listopadu ji pak s úspěchem využívali. Oproti 85 špačkům, kroužkovaných v letech 2010–11, jsme v roce 2012 označili 81 ptáků a v roce 2013 rekordních 236 ptáků.

Mimo zmíněné projekty probíhá i řada menších, k jejichž vyhodnocení bude ovšem potřeba více sezón.

ZAJÍMAVĚJŠÍ ODCHYTY

V roce 2013 byly na Červenohorském sedle dva druhy ptáků chyceny vůbec poprvé na území ČR, jedná se zároveň o nové druhy pro avifaunu ČR. V noci 3./4.9. byl kroužkován sedmihlásek malý. V noci 10./11. 10. 2013 byl kroužkován budníček temný. Zjištění tahu vzácných pěvců, především sibiřských budníčků, bylo jedním z mnoha záměrů akce – a jejich průtah byl opět potvrzen. V roce 2012 byl kroužkován jeden budníček pruhohlavý (noc 13./14.10.) (osmý výskyt v ČR), v roce 2013 bylo během silné invaze do Evropy kroužkováno dokonce pět ptáků (vždy v noci – 5./6.10. 2 ex., po jednom ex. 12./13.10., 20./21.10. a 28.10.) (11.–15. výskyt v ČR). Dne 2. 11. 2013 během tahu králíčeků byl odchycen jeden budníček zlatohlavý, šlo o sedmý výskyt v ČR.

K dalším vzácným kroužkovancům patří linduška rudokrká, kroužkována v noci 10./11. 10. 2013.

Mimo tyto vzácné druhy byla opět kroužkována řada zajímavých ptáků. Z dravců byl v roce 2012 poprvé na Červenohorském sedle kroužkován jestřáb lesní (13.9.), v roce 2013 dva motáci pochopi (20. a 22.9.). Rok 2013 byl velmi dobrým rokem na tah krátkokřídlých. Po dvou odchycích v letech 2010 a 2011 byly kroužkovány hned tři slípky zelenonohé a k tomu tři druhy chrástalů, vesměs poprvé na lokalitě: 11.10. ráno byl chycen chrástal kropenatý, v noci 20./21.10. chrástal malý a v noci 25./26.10. chrástal vodní.

Na Červenohorském sedle se často chytají na nočním tahu také lelci a sovy. V roce 2012 i 2013 bylo kroužkováno vždy pět lelků lesních, někteří se zde zřejmě několik nocí zdrželi, především za soumraku a za svítání lovili hmyz po okrajích sjezdovky. Nejčastěji chytanou sovou je kalous ušatý (2012 – 40 ex., 2013 – 45 ex.), kteří především doprovázejí podzimní tah červenek. Spolu s nimi byly také chyceny pustovky – tři v roce 2012 a čtyři v roce 2013. Další kroužkované druhy sov patří s největší pravděpodobností k místní populaci – puščík obecný (v každém roce 1 ex.), sýc rousný (6 ex. v roce 2012, 3 ex. v roce 2013) a kulíšek nejmenší (druhý odchyt akce v noci 29./30. 9. 2012).

Pokud jde o pěvce, zaznamenali jsme mimo dříve zmíněné „rarity“ také několik nových nebo zajímavých odchytů. V obou letech byli kroužkováni dva skřivani lesní, celkem bylo od roku 2010 kroužkováno již 9 ptáků. V roce 2012 byla poprvé na sedle kroužkována vlaštovka obecná (1 ex.) a jiříčka obecná (2 ex.). První konipas horský byl odchycen 29. 9. 2012, v roce 2013 se podařilo kroužkovat další čtyři ptáky. Druhá linduška horská odchytové akce byla kroužkována 22. 9. 2013 dopoledne. 25. 9. 2013 byl poprvé na sedle odchycen ořešník kropenatý, zřejmě se ovšem jednalo o ptáka z místní populace. První a prozatím jediná pěnice vlašská na sedle byla kroužkována 18. 8. 2012 dopoledne. Po vůbec prvním odchytu rákosníka velkého na našich horách v roce 2012 se ukázalo, že přes Jeseníky probíhá i u tohoto druhu nenápadný průtah; v roce 2012 i 2013 byli kroužkováni vždy tři ptáci (z nich pět v noci a jediný ve dne). Jak v roce 2012, tak v roce 2013 bylo kroužkováno devět slavíků modráčků. V obou letech

byl chycen lejssek malý (v noci 14./15. 9. 2012 a velmi pozdní v noci 5./6. 10. 2013). V roce 2012 byli chyceni první hýli rudí (20.7. a 3.8.), další dva ptáci byli kroužkováni v roce 2013 (16. a 22.8.). Vesměs se jednalo o jednoleté ptáky. V letech 2012–13 byli chyceni další tři strnadi zahradní (celkem od roku 2010 čtyři ptáci), vesměs v noci: 16./17. 8. 2012, 1./2. 9. 2012 a 11./12. 9. 2013.

Bližší přehled tahu jednotlivých druhů, načasování jejich tahu, srovnání opticky sledovaného tahu s kroužkovacími výsledky a srovnání tahu denního s nočním plánujeme zpracovat po více sezónách odchytu, dosavadní výsledky jsou k dispozici na webových stránkách stanice.

ZÁVĚR

Během čtyř let podzimních odchytů na Červenohorském sedle se nám podařilo vytvořit víceméně standardní podmínky odchytu, vyřešit různé problémy provozu a denního režimu a zajistit plynulý průběh odchytů. Proto plánujeme pokračovat v odchycích i v dalších letech, přičemž se budeme mimo velkoplošné kroužkování zaměřovat na rozvíjení jednotlivých druhových projektů. Podrobné výsledky dílčích projektů budou náplní samostatných článků. V roce 2015 plánujeme podrobnější zhodnocení prvních pěti let odchytů.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bychom rádi poděkovali lidem, bez jejichž pomoci by byla realizace odchytů na Červenohorském sedle mnohem obtížnější nebo dokonce přímo nemožná. Patří k nim především Zdeněk Lysák, vedoucí lyžařského areálu na Červenohorském sedle a Tomáš Klíma, jednatel SKI KLUBU ČHS, s.r.o., kteří nám poskytli k využívání jednu z vlekařských chatek jako zázemí a umožnili nám využívat k odchytům jednu ze sjezdových tratí; Tomáš Pospíšil z Krajského ředitelství Lesů ČR v Šumperku, který nám umožnil úpravu porostů pro natažení nárazových sítí a vjezd na lesní cesty v areálu odchytů; Jaroslav Jelínek, který ochotně pomohl se stěhováním vybavení na začátku a konci akce; Jaromír Beran, který ochotně vypomohl se stěhováním a uložením vybavení stanice, zajistil a dopravil na stanici tyče k velkým sítím na sluky;

Martin Brejška, který ochotně a osobně dorazil na stanici při poruše odchyťového reflektoru a na místě zajistil jeho opravu a náhradní díly; Petr Šaj a Správa CHKO Jeseníky, která naši odchyťovou akci na Červenohorském sedle plně podporují; Jaroslav Cepák a Kroužkovací stanici NM, která rovněž akci plně podporuje; sponzory akce, kteří přispěli na provoz „terénní stanice“ (Pavel Kverek, Jiří Horáček, Henk van Hattem, Zbyněk Chromek). Poděkování patří i jednotlivým kroužkovatelům, kteří pomohli pokrýt mezery, během nichž jsme se nemohli osobně odchyťům věnovat nebo se zúčastnili náročných období souvislých odchyťů – byli to Jiří Stolarczyk, Lubomír

Doupal, Henk van Hattem, Jiří Vaník, Anna Pikešová, Miroslav Horák, Josef Chytil, Karel Poprach, Jaroslav Jelínek, Jiří Sviečka. V neposlední řadě patří poděkování i nekroužkujícím pomocníkům, kteří ulehčovali náročné noci a vyplňovali noci prázdné – byli to Ondřej Belfín, Hynek Matušík, Jiří Horáček, Jiří Brückner, Ladislav Jasso, Petr Šaj, Jaromír Beran, Pavel Kverek, Vladimír Duda, Jakub Hlaváček, Matuš Gonšor, Robert Špilák, Jiří Hrabec, Marek Haluzík a další.

LITERATURA

VAVŘÍK M. & ZICHA F., 2011: První dva roky odchyťů na Červenohorském sedle. Zprávy MOS 69: 72–81.

Vzácné druhy ptáků chycené na Červenohorském sedle.

Sedmíhlásek malý – *Iduna caligata*. / *Booted Warbler*.
4. 9. 2013. Foto: M. Vavřík.

Budníček pruhohlavý – *Phylloscopus inornatus*. / *Yellow-browed Warbler*. 6. 10. 2013. Foto: M. Vavřík.

Budníček zlatohlavý – *Phylloscopus proregulus*.
Pallas's Warbler. 2. 11. 2013. Foto: M. Vavřík.

Budníček temný – *Phylloscopus fuscatus*. / *Dusky Warbler*. 11. 10. 2013. Foto: F. Zicha.